

Soru 1

1930'lu yıllarda Almanya ve İtalya'nın Avrupa'da ve Akdeniz'de tehlike oluşturmaları ve II. Dünya Savaşı'nın çıkma ihtimalinin belirlenmesi, Türkiye için öncelikle aşağıdakilerden hangisini gerekli kılmıştır?

- a) NATO'ya üye olmayı
- b) Boğazlardan tam egemenliği sağlamayı
- c) II. Dünya Savaşı'na katılmayı
- d) Rusya ile ittifak anlaşması imzalamayı
- e) Balkan Paktı'nı imzalamayı

Montrö Boğazlar Sözleşmesi (1936)

- **Lozan sonrası durum:** Boğazlar uluslararası komisyonda, silahsız.
- **Değişen koşullar:** 1930'lar, İtalya yayılmacı, Almanya silahlanıyor.
- **Türkiye'nin isteği:** Güvenlik ve savunma için Lozan hükümlerini değiştirme.
- **Montrö sonucu:** Komisyon kaldırıldı, **egemenlik tamamen Türkiye'ye geçti.**
- **Yeni yetki:** Türkiye, savaş tehdidinde/savaşta Boğazları **kapatma yetkisi** aldı.
- **Önemi:** Atatürk dönemi dış politikasının **büyük diplomatik başarısı.**

Atatürk Dönemi Dış Politikasının Temel İlkeleri

- **Temel ilke:** "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" (Yurtta Barış, Dünyada Barış).
- **Amaç:** Yayılmacılıktan kaçınma, **bağımsızlığı koruma.**
- **Yaklaşım:** **Eşitlikçi**, uluslararası hukuka **saygılı.**

Bölgesel Paktlar

- **Amaç:** Bölgesel barış ve güvenliği sağlama.
- **Balkan Paktı (1934):** Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya, Romanya.
- **Sadabat Paktı (1937):** Türkiye, İran, Irak, Afganistan.
- **Önemi:** "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" ilkesinin **somut adımları.**

Soru 2

Aşağıdaki inkılap ve düzenlemelerin hangisi eğitimle ilgili değildir?

- a) Öğretimin Birleştirilmesi Kanunu'nun (Tevhid-i Tedrisat) çıkarılması
- b) Yeni Türk Alfabesinin kabul edilmesi
- c) Millet Mekteplerinin açılması
- d) Eğitim teşkilatı hakkında kanun çıkarılması
- e) **Soyadı Kanunu'nun çıkarılması**

Soyadı Kanunu

- **Amaç:** Toplumsal düzen, bürokratik kolaylık, sınıfsal ayrımcılığı kaldırma.
- **İlke:** **Halkçılık** ile doğrudan ilgili.
- **Örnek:** "Ağa, paşa, efendi" gibi unvanların kaldırılması.

Eğitim İnkılaplarının Önemi

- **Rolü:** Yeni devlet ve modern toplum inşasında hayati.
- **Tevhid-i Tedrisat:** Eğitimin birleştirilmesi, **milli ve laik eğitim** temelini attı.
- **Harf İnkılabı & Millet Mektepleri:** Okuryazarlık oranını artırdı, **toplumsal gelişime** katkı sağladı.

Soru 3

Eğitimin birleştirilmesi, ulusal ve çağdaş nitelikte okulların açılması hangi yasa ile kabul edilmiştir?

- a) Takrir-i Sükûn
- b) **Tevhid-i Tedrisat**
- c) Tekâlif-i Milliye
- d) Misak-ı İktisadi
- e) Harf İnkılabı

- **Laik Eğitim:** Eğitim kurumlarını din adamı etkisinden çıkardı, **laik eğitime geçişin ilk adımı**. Medreseler kapatıldı.
- **Eğitim Birliği:** Farklı okulları (medrese, azınlık, yabancı) tek merkezden (Milli Eğitim Bakanlığı) yönetti, **standardizasyon** sağladı.
- **Milli Eğitim:** Eğitimi Türk milli kimliğini güçlendirecek şekilde düzenledi.
- **Çağdaşlaşma:** Geleneksel yerine modern bilim ve teknik esaslı, **çağdaş okulların önünü açtı**.

Soru 4

- Topraksız çiftçinin topraklandırılmaya çalışılması
- Tarım bölgelerinin oluşturulması

- Tohum ıslah istasyonlarının açılması

Atatürk Dönemi'nde tarım alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde;

- I. Sosyal eşitliğin sağlanmaya çalışıldığı
- II. Tarımın örgütlenmek istendiği
- III. Modern tarımı teşvik edildiği

yargılarından hangisine ya da hangilerine ulaşılabilir?

- a) Yalnız I
- b) Yalnız II
- c) Yalnız III
- d) I ve II
- e) I, II ve III

Verilen çalışmalarla **sosyal eşitlik, tarımın örgütlenmesi ve modern tarımın teşviki** amaçlanmıştır.

- **Temel hedef:** Milli ekonominin temeli olarak tarımda **kalkınma ve modernleşme**.
- **Aşar Vergisi'nin Kaldırılması (1925):** Çiftçiyi rahatlattı, üretimi teşvik etti (**Halkçılık** ilkesiyle ilişkili).
- **Finansal destek: Tarım Kredi Kooperatifleri** kuruldu, **Ziraat Bankası** çiftçi kredileri artırdı.
- **Eğitim ve örnek teşvik: Devlet Üretim Çiftlikleri ve Model Çiftlikler** kuruldu.
- **Bilimsel gelişmeler: Yüksek Ziraat Enstitüsü** açıldı (1933), uzman yetiştirildi.
- **Modernleşme:** Traktör kullanımı ve gübre kullanımı teşvik edildi.
- **Yerli üretimi koruma:** Gümrük vergileri artırıldı.

Soru 5

Atatürk, milli ekonominin temelini tarım olarak görmüş, bunun için de kırsal kalkınmaya büyük önem vermiştir. Aşağıdakilerden hangisi Atatürk Dönemi'nde tarım alanında yapılan çalışmalardan biri değildir?

- a) Aşar vergisi kaldırıldı
- b) **Gümrük vergileri artırıldı**
- c) Çiftçilerin traktör kullanımı teşvik edildi
- d) Ziraat Bankası'nın çiftçiye verdiği kredi miktarı artırıldı
- e) Ucuz tarım makineleri dağıtıldı

Tarımda Teşvik Politikaları

- **Üretim ve verimlilik:** Atatürk döneminde tarımda üretimi artırmak ve verimliliği yükseltmek için birçok **teşvik politikası** uygulandı. Tohum ıslah istasyonları kuruldu, örnek çiftlikler açıldı, modern tarım teknikleri yaygınlaştırıldı.

- **Devlet desteği: Devletçilik ilkesi** kapsamında tarım, devletin denetiminde ve desteğinde geliştirilmeye çalışıldı. Ziraat Bankası güçlendirildi, devletin tarım ürünleri alım politikaları geliştirildi.

Gümrük Politikaları

- **Yerli üretimi koruma:** Genç Cumhuriyetin **yerli sanayisini ve üretimini** (tarım dahil) korumak için gümrük vergileri kullanıldı. Bu, "Milli Ekonomi" anlayışının bir parçasıydı.
-

Soru 6

Paris Barış Konferansı sonucunda kurulan Milletler Cemiyeti'nin zamanla önemini yitirmesinde;

- I. II. Dünya Savaşı'nın çıkmasını önleyememesi
- II. Avrupalı devletlerin çıkarlarına hizmet etmesi
- III. Yaptırım gücünden yoksun olması

durumlarından hangisi ya da hangileri etkili olmuştur?

- a) Yalnız I
- b) Yalnız II
- c) I ve II
- d) I ve III
- e) I, II ve III

Milletler Cemiyeti'nin Kuruluşu ve Zayıflıkları

- **Kuruluşu:** I. Dünya Savaşı sonrası, ABD Başkanı Woodrow Wilson'ın On Dört İlkesi ile **benzer bir savaşın tekrarını önlemek** amacıyla 1920'de kuruldu. Paris Barış Konferansı'nın sonucuydu.
- **Zayıflıkları:**
 - ABD'nin Üye Olmaması:** Kurulmasında payı olan ABD'nin üye olmaması, Cemiyet'i *baştan zayıflattı.*
 - Ortak Güvenlik Sistemi Eksikliği:** Üye devletlerin egemenlik haklarını kısıtlamak istememesi, ortak askeri güç olmaması ve kararlarının bağlayıcılığının yetersiz kalması.
 - * **Büyük Güçlerin Çekilmesi:** Japonya, Almanya, İtalya gibi saldırgan devletlerin çekilmesi Cemiyet'in gücünü daha da azalttı.

Birleşmiş Milletler ile Kıyaslama

- **BM'nin Gücü:** II. Dünya Savaşı sonrası kurulan Birleşmiş Milletler (BM), Milletler Cemiyeti'nin hatalarından ders alarak daha güçlü bir yapıya sahip oldu.
- **Etkinlik Amaçları:** Özellikle BM Güvenlik Konseyi'nin veto yetkisi olan daimi üyeleri ve askeri yaptırım uygulayabilme kapasitesi, BM'yi daha etkili kılmayı amaçladı (tartışmalı)

olsa da).

- **Kuruluş Nedenleri ve Zayıflıkları:** Milletler Cemiyeti'nin neden kurulduğunu (barış) ve neden başarısız olduğunu (yaptırım eksikliği, büyük devlet çıkarları, II. Dünya Savaşı'nı önleyememesi) **net olarak kavramak** yardımcı olur.
 - **Olumsuz Sonuçlara Dikkat:** "Önemini yitirmesinde", "başarısız olmasında" gibi ifadeler, **olumsuz nedenleri** aramanı gerektirir.
 - **Kapsamlı Düşün:** Bu tür çok faktörlü neden-sonuç ilişkilerinde genellikle **birden fazla madde doğru** olabilir. Her seçeneği dikkatlice değerlendir.
-

Soru 8

Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi;

- I. Laiklik
- II. Halkçılık
- III. Devletçilik

ilkelerinden hangisi ya da hangileri ile ilgilidir?

- a) Yalnız I
- b) Yalnız II
- c) Yalnız III
- d) I ve II**
- e) II ve III

Türk Medeni Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler

- **Tek eşlilik ve resmi nikah:** Zorunlu hale getirildi.
 - **Kadın hakları:**
 - Boşanma hakkı kadına tanındı.*
 - Miras konusunda **kadın-erkek eşitliği** sağlandı.
 - Mahkemelerde şahitlikte **kadın-erkek eşitliği** getirildi.*
 - Kadınlara **istediği mesleğe girme** ve toplumsal hayatta daha aktif olma hakkı tanındı.
-

Soru 9

Türkiye Cumhuriyeti, "Yurtta sulh, cihanda sulh" ilkesi doğrultusunda hangi uluslararası organizasyona katılmıştır?

- a) NATO
- b) Milletler Cemiyeti**
- c) Bağdat Paktı

- d) Varşova Paktı
- e) Avrupa Ekonomik Topluluğu

Milletler Cemiyeti'ne Üyelik (1932)

- **Amaç:** Uluslararası barışa katkı, dış politikada yalnızlıktan sıyrılıp **aktif rol alma**.
- **Katılım:** İspanya ve Yunanistan'ın davetiyle 1932'de üye oldu.

"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" İlkesinin Uygulanışı

- **Temel ilke:** Barışçıl iş birliği ve bölgesel güvenlik.
 - **Uygulamalar:**
 - Milletler Cemiyeti üyeliği.*
 - Balkan Paktı (1934) ve Sadabat Paktı (1937)** ile bölgesel barışın pekiştirilmesi.
 - * **Montrö Boğazlar Sözleşmesi (1936)** ile Boğazlar üzerinde tam egemenlik kazanılması (kendi güvenliğini sağlayarak bölge barışına katkı).
- Milletler Cemiyeti II. Dünya Savaşı'nın çıkışını engelleyemedi, önemini yitirdi. Uluslararası sistemin karmaşıklığı ve barışın kırılganlığını gösterdi.

Soru 11

Aşağıdakilerden hangisi laiklik ilkesinin bütünleyici ilkesidir?

- a) Akılcılık ve bilimsellik
- b) Milli birlik ve beraberlik
- c) Bağımsızlık
- d) Barışçılık
- e) İnsan ve insanlık sevgisi

Atatürk İlkelerinin Bütünleyici Özellikleri

- **Bütüncül Yapı:** Atatürk ilkeleri, birbirini tamamlayan, bağlı bir bütündür ve Türk toplumunun çağdaşlaşma sürecinde yol göstericidir. Her ana ilkenin birden fazla bütünleyici ilkesi bulunabilir.
- **Milliyetçilik:** Milli birlik ve beraberlik, milli bağımsızlık, milli tarih bilinci, milli dil ve kültür sevgisi.
- **Halkçılık:** Sosyal eşitlik, adalet, sınıf mücadelesini reddetmek, halk egemenliği, insan ve insanlık sevgisi.
- **Cumhuriyetçilik:** Demokrasi, ulusal egemenlik, milli irade.
- **Devletçilik:** Milli ekonomi, planlı ekonomi, ekonomik bağımsızlık.
- **İnkılapçılık:** Sürekli gelişim, yenileşme, çağdaşlaşma, dinamizm.
- **Laiklik:** Akılcılık ve bilimsellik.

Soru 12

Aşağıdakilerden hangisi Dörtlü Takrir'i imzalamamıştır?

- a) İsmet İnönü
- b) Celal Bayar
- c) Adnan Menderes
- d) Refik Koraltan
- e) Fuat Köprülü

Dörtlü Takrir ve Çok Partili Hayata Geçiş

- **Dörtlü Takrir Önemi:** II. Dünya Savaşı sonrası artan demokratikleşme ve Türkiye'deki çok partili hayata geçiş ihtiyacından doğdu. Reddedilmesi, imzacılarının CHP'den ayrılarak **Demokrat Parti'yi kurmalarına zemin hazırladı.**
- **Demokrat Parti'nin Kuruluşu (7 Ocak 1946):** Dörtlü Takrir'i veren **Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü** tarafından kuruldu. Türk siyasi hayatında yeni bir dönemin başlangıcı oldu.
- **Çok Partili Hayata Geçiş Süreci:** Daha önceki denemeler (Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Serbest Cumhuriyet Fırkası) başarısız olmuştu. II. Dünya Savaşı sonrası **İsmet İnönü'nün iradesiyle** daha kalıcı bir sistem kuruldu.
- **1950 Seçimleri:** Demokrat Parti, 14 Mayıs 1950 seçimlerinde kazanarak **27 yıllık CHP iktidarına son verdi.** Türk demokrasi tarihinde "Beyaz İhtilal" olarak bilinir; iktidarın serbest seçimle ilk kez muhalefete geçişidir.

Soru 15

Aşağıdakilerden hangisi II. Dünya Savaşı'nın sonuçlarından biri değildir?

- a) ABD savaş sonrasında kurulan düzenin en önemli aktörü oldu.
- b) **Dünya barışını korumak için Milletler Cemiyeti kuruldu.**
- c) Nazizm, faşizm gibi totaliter rejimler yıkıldı.
- d) Japonya'ya atılan atom bombalarıyla binlerce sivil katledildi.
- e) Almanya, Doğu ve Batı Almanya olarak ikiye ayrıldı.

II. Dünya Savaşı'nın Temel Sonuçları

- **Yeni Güç Dengesi:** ABD ve SSCB süper güç oldu, **iki kutuplu dünya** temelleri atıldı.
- **Uluslararası Kuruluşlar:** Milletler Cemiyeti yerine daha güçlü **Birleşmiş Milletler (BM)** kuruldu.
- **Totaliter Rejimlerin Sonu:** Almanya'da Nazizm, İtalya'da Faşizm yıkıldı.

- **Kolonizasyonun Sonu:** Avrupa güçlerinin zayıflamasıyla sömürgeler **bağımsızlık** kazandı (dekolonizasyon).
- **Teknolojik Gelişmeler:** **Nükleer çağ** başladı, savunma teknolojileri ilerledi.
- **Soğuk Savaş'ın Başlaması:** ABD önderliğindeki Batı Bloku ile SSCB önderliğindeki Doğu Bloku arasında **ideolojik ve siyasi gerilim** başladı.

Milletler Cemiyeti ve Birleşmiş Milletler Farkı

- **Milletler Cemiyeti:** I. Dünya Savaşı sonrası kuruldu, II. Dünya Savaşı'nı engelleyemedi.
- **Birleşmiş Milletler:** II. Dünya Savaşı sonrası **daha etkili bir uluslararası barış örgütü** olarak kuruldu.

Soru 16

14 Mayıs 1950 seçimlerinin, Türk Demokrasisi tarihi bakımından önemi nedir?

- a) Cumhurbaşkanı'nın değişmesi
- b) Adnan Menderes'in başbakan olması
- c) CHP'nin yüksek bir oy alması
- d) Demokrat Parti'nin 16 vilayet dışında tüm bölgelerde seçime katılması
- e) **İlk kez iktidarın serbest bir seçimle muhalefete geçmesi**

Çok Partili Hayata Geçiş Süreci

- **Geçişin Hızlanması:** II. Dünya Savaşı sonrası dünya genelindeki demokratikleşme eğilimleri, Türkiye'nin tek partili rejimden çok partili sisteme geçişini hızlandırdı. Bu süreçte **İsmet İnönü'nün rolü büyüktür.**
- **Dönüm Noktası:** 1950 seçimleri, tek parti ve "Milli Şef" döneminin sonunu simgeleyen, halkın iradesinin sandığa yansması açısından **büyük sembolik değere** sahiptir.
- **Seçim Kanunu Değişiklikleri:** 1950 seçimleri öncesinde önemli değişiklikler yapıldı: **gizli oy, açık sayım** ilkesi benimsendi ve **yargı denetimi** getirildi. Bu, seçimin serbest ve adil yapılmasını sağladı.

Soru 17

Demokrat Parti'nin, muhalefetin faaliyetlerini araştırmak için kurduğu komisyon aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Siyasi Partiler Komisyonu
- b) İnsan Hakları Komisyonu
- c) **Muhalefeti Araştırma Komisyonu**

d) Tahkikat Komisyonu

e) Anayasa Komisyonu

Tahkikat Komisyonu ve 27 Mayıs Darbesi

- **Tahkikat Komisyonu:** 1960 Nisan'ında kuruldu. Meclis denetimini ortadan kaldıran, savcılık ve mahkeme yetkilerini kullanabilen **geniş yetkilerle** donatıldı. Muhalefet, üniversite ve basın tarafından eleştirildi, **demokrasiye aykırı** bulundu. 27 Mayıs darbesi öncesi **gerilimin en önemli göstergesiydi**.
- **27 Mayıs 1960 Darbesi:** Demokrat Parti iktidarının sonunu getiren **askeri darbe**. Tahkikat Komisyonu'nun kuruluşu, darbenin nedenleri arasında sıkça yer alır.
- **Dönemin Siyasi Atmosferi:** DP iktidarının son yılları; ekonomik sıkıntılar, enflasyon, basına yönelik kısıtlamalar ve üniversite olayları gibi gelişmelerle **siyasi gerilimi artırdı**. Muhalefetle iktidar arasındaki diyalog koptu.

Soru 18

1950 yılındaki seçim sonuçlarına göre sırasıyla meclis başkanı, cumhurbaşkanı, başbakan isimleri aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- a) Fuat Köprülü - Celal Bayar - Adnan Menderes
- b) Fuat Köprülü - Adnan Menderes - Celal Bayar
- c) **Refik Koraltan - Celal Bayar - Adnan Menderes**
- d) Refik Koraltan - Adnan Menderes - Celal Bayar
- e) Celal Bayar - Refik Koraltan - Adnan Menderes

Dörtlü Takrir ve DP Kurucuları

- **Dörtlü Takrir:** Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü, 1945'te "Dörtlü Takrir"i veren ve 1946'da **Demokrat Parti'yi kuran** dört önemli isimdir.

İsmet İnönü'nün Rolü

- **Demokratik Geçiş:** 1950 seçimleri, **27 yıllık tek parti CHP iktidarını sona erdirdi**. İsmet İnönü, bu demokratik geçiş sürecini sağlayan devlet başkanı olarak tarihe geçti.
- **Barışçıl İktidar Devri:** Seçim yenilgisine rağmen iktidarı barışçıl yollarla devretmesi, Türk demokrasisi için **büyük bir başarıdır**.

"Beyaz İhtilal"

- **Tanım:** 1950 seçim sonuçları, Türk demokrasi tarihinde **"Beyaz İhtilal"** olarak adlandırılır.
- **Neden:** Kan dökülmeden, **seçim yoluyla bir iktidar değişiminin** gerçekleşmesidir.

Soru 19

Aşağıdakilerden hangisi 1923-1930 yılları arasında Türk dış politikasının başlıca faaliyet alanını oluşturmaktadır?

- a) Boğazları denetim altına almak
- b) Milletler Cemiyeti'ne üye olmak
- c) Hatay sorununu çözmek
- d) Lozan Antlaşması'ndan kalan sorunları gidermek**
- e) Bölgesel paktlar oluşturmak

Lozan'dan Kalan Başlıca Sorunlar ve Çözümleri

- **Musul Sorunu:** İngiltere ile yaşandı, Milletler Cemiyeti'ne taşındı. **1926 Ankara Antlaşması** ile Musul Irak'a bırakıldı. (1923-1930 dönemi)
- **Nüfus Mübadelesi:** Yunanistan ile Lozan'da kararlaştırılan nüfus değişimi sırasında çıkan sorunlar, **1930'da Ankara'da imzalanan "Ahali Mübadelesi Sözleşmesi"** ile çözüldü. (1923-1930 dönemi)
- **Dış Borçlar:** Osmanlı'dan kalan borçlar konusunda Fransa ile yaşanan sorunlar **1933 yılında Paris'te imzalanan antlaşma** ile çözüldü. (1930 öncesinde de gündemdeydi)
- **Yabancı Okullar Sorunu:** Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile yabancı okulların denetlenmesi ve milli eğitim müfredatına uymaları sağlandı.

Atatürk Dönemi Dış Politikasının Dönemsel Ayırmaları

- **1923-1930 Dönemi:** Lozan'dan kalan sorunları **çözme**, bağımsızlığı pekiştirme, tanınma.
- **1930-1939 Dönemi:** Dünya genelindeki savaş tehdidi (II. Dünya Savaşı öncesi) karşısında **bölgesel barış ve güvenliği sağlama** (Milletler Cemiyeti üyeliği, Balkan Paktı, Sadabat Paktı, Montrö Boğazlar Sözleşmesi), uluslararası konumunu güçlendirme.

Soru 20

Aşağıdakilerden hangisi Milletler Cemiyeti'nin neden kurulduğuna örnek gösterilemez?

- a) Savaşın geride bıraktığı acı tecrübeleri yeniden yaşamamak
- b) Dünya devletlerinin kutuplaşmasını sağlamak**
- c) Anlaşmazlıkları barışçıl yollarla çözmek
- d) Uluslararası iş birliğini geliştirmek
- e) Dünya barışını korumak

Milletler Cemiyeti'nin Kuruluşu ve Amaçları

- **Kuruluşu:** I. Dünya Savaşı sonrası **Paris Barış Konferansı**'nın sonucu olarak 1920'de kuruldu. Temel ilham kaynağı ABD Başkanı **Woodrow Wilson**'ın "**On Dört İlke**"siydi.
- **Temel Amaçları:**
 - Uluslararası **barışı ve güvenliği sürdürmek.***
 - Savaşlara engel olmak.**
 - Devletler arası anlaşmazlıkları **barışçıl yollarla çözmek.***
 - Uluslararası **iş birliğini ve açık diplomasiyi** teşvik etmek

Zayıflıkları

- **Yaptırım Gücü:** Yaptırım gücünden yoksundu.
 - **Büyük Devlet Çıkarları:** Büyük devletler kendi çıkarlarını ön planda tuttu ve Cemiyet kararlarına uymadı.
 - **ABD'nin Üye Olmaması:** Kuruluşunda kilit rol oynayan ABD'nin üye olmaması büyük bir zayıflıktı.
 - **Başarısızlık:** II. Dünya Savaşı'nın çıkmasını engelleyemedi.
-